

Жадан Я.В.,

студент магістратури Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Ю. Бугая

Особливості притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які користуються дипломатичним імунітетом в Україні

Особи, які вчинили злочин на території України, підлягають відповідальності за КК України. При цьому Закон має на увазі громадян України, іноземців, осіб без громадянства, які, перебуваючи на території України, вчинили злочини, передбачені КК.

Відповідно до міжнародних угод і законів України із кримінальної юрисдикції України виключені іноземні громадяни, які користуються дипломатичним імунітетом. До відповідальності такі особи притягуються державою, представниками якої вони є. Норми міжнародного права і прийнятого відповідно до них Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні від 10 червня 1993 р. надають дипломатичного імунітету і виключають з-під кримінальної юрисдикції України дипломатичних представників іноземних держав і певне коло інших іноземних громадян, або частково, на засадах взаємності, обмежують кримінальну юрисдикцію щодо консульських працівників та інших осіб.

На основі аналізу вищевказаних нормативних актів можна зробити висновок, що консульські посадові особи користуються особистою недоторканністю і не можуть бути затримані або заарештовані інакше як у разі переслідування за вчинення тяжкого злочину або виконання вироку (ухвали, постанови) суду, що набрав законної сили. Консульські посадові особи та консульські службовці користуються імунітетом від кримінальної, адміністративної юрисдикції України та юрисдикції судів України в цивільних справах щодо діяльності, яку вони здійснюють у межах службових обов'язків. Імунітет від юрисдикції України не поширюється на випадки пред'явлення позовів про відшкодування заподіяної дорожньо-транспортною пригодою шкоди.

Консульські службовці та працівники обслуговуючого персоналу не можуть відмовлятися давати показання. Але, разом з тим, працівники консульської установи не зобов'язані давати показання з питань, пов'язаних з виконанням службових обов'язків, а також показання, що роз'яснюють законодавство акредитуючої держави. У разі відмови консульських посадових осіб давати показання до них не можуть бути застосовані заходи примусу або покарання.

Держава, що представляється консульською установою, може відмовитись від привілеїв та імунітетів працівників консульської установи.

Випадки позитивного вирішення дипломатичним шляхом питання про кримінальну відповідальність дипломатичних представників у світовій практиці мають місце. Міжнародні договори містять для цього відповідні підстави: наприклад, відповідно до Конвенції про привілеї та імунітети Об'єднаних Націй імунітет від кримінальної відповідальності посадовим особам ООН надається не для їх особистої користі, а в інтересах Організації. Тому Генеральний Секретар ООН має право і обов'язок відмовитися від імунітету, що наданий будь-якій посадовій особі, якщо імунітет заважає відправленню правосуддя і від нього є можливість відмовитися без шкоди для інтересів ООН. Подібні положення містяться і в інших міжнародних договорах України.

Якщо ж іноземна держава чи міжнародна організація не вважає за можливе притягнення її дипломатичного представника чи іншої особи із числа перелічених вище до кримінальної відповідальності за КК України, така особа може бути визнана Україною персоною поп grata, що тягне видворення її за межі України у порядку, встановленому Законом України "Про правовий статус іноземців", і, за рішенням компетентних органів держави її громадянства, притягнута до кримінальної відповідальності за кримінальним законом цієї держави.

На сьогодні є чинними консульські конвенції, укладені Радянським Союзом з Великобританією, Єменом, Кубою, Монголією, Норвегією, Сомалі, США, Францією, Швецією, Японією, а також укладені після 1991 р. Україною з Азербайджаном, Болгарією, В'єтнамом, Грузією, Північною Кореєю, Китаєм, Литвою, Македонією, Молдовою, Польщею, Росією, Румунією, Туреччиною, Туркменістаном, Узбекистаном, Угорщиною, деякими іншими країнами. У разі ж, якщо представникам України в іноземній державі не забезпечується така сама недоторканність, яка забезпечується представникам іноземних держав в Україні, Кабінетом Міністрів України або іншим уповноваженим органом щодо представника такої держави може бути винесено рішення про притягнення його до кримінальної відповідальності за КК України.

Отже, відповідно до міжнародних угод і законів України із кримінальної юрисдикції України виключені іноземні громадяни, які користуються дипломатичним імунітетом. До відповідальності такі особи притягуються державою, представниками якої вони є.